

Runriket

Runriket drivs i samarbete mellan Täby och Vallentuna kommuner samt Stockholms läns museum. Det finns bra informationsskyltar runt hela slingan och flera bra rastplatser. Här besöker man nio platser runt Vallentunasjön vilka tillsammans bildar Runriket Täby-Vallentuna. Färden kan med fördel göras vid dåligt väder eftersom de flesta attraktionerna ligger nära bilvägen. Resan på slingriga vägar runt Vallentunasjön är även en vacker resa i sig.

Sevärdheter:

Jarlabankes bro

Jarlabankens bro uppfördes av storbonden Jarlabanken på mitten av tiohundratalet. Ett våtmarksområde fick en cirka 150 meter lång vägbank och flera runstenar restes även på platsen. Hur bron såg ut från början vet man inte säkert men stora delar av den har restaurerats till det utseende man vet att den hade omkring år 1700. Detta är ett av Sveriges mest omskrivna historiska monument.

Täby kyrka

På 1400-talet murades två delar av en runsten in i vapenhusets vägg. De ristades på 1000-talet och berättar om Holme, som dött i Italien. Dagens stenkyrka från 1200-talets slut, har troligen haft en föregångare av trä. Kanske var det här Jarlabankes gård låg? Denna kyrka uppfördes på slutet av

1200-talet och man tror att det tidigare låg en föregångare av trä på samma plats. På 1400-talet murade man in två delar av en runsten i vapenhusets vägg. Ristningarna gjordes på 1000-talet och berättar om Holme, som dött i Italien. Konsten i kyrkan består bland annat av takmålningar som skapades av Albertus Pictor på slutet av 1400-talet. Det kanske mest kända motivet, där Döden spelar schack, lär ha inspirerat Ingmar Bergman till den kända scenen i Sjunde inseplet.

Broby bro

Här har arkeologer undersökt en grav där de tror sig veta namnet på den gravlagda: Estrid. Hon reste många runstenar i trakten. Tre av dem står här, i en hage en bit från vägen. På stenarna berättas ett gripande familjedrama.

Fällbro

För tusen år sedan passerade man över ån på samma ställe som idag. Det visar två runhällar som ligger söder om ån, alldeles intill vägen. Längre norrut står en runsten, rest till minne av Jarlabanke. Ytterligare en bit norrut ligger ett gravfält. Det visar att det också låg en gård här på vikingatiden. På gravfältet finns ytterligare en runhäll som vetter mot vägen. Denna upptäcktes så sent som 1946. Här finns det mycket historia att uppleva för den nyfikne. Två runhällar som ligger söder om ån visar att man fortfarande passerar över ån på samma ställe som för tusen år sedan. En bit norrut står en runsten som restes till minne av Jarlabanke. Ytterligare en bit norrut finns ett gravfält och på den ytterligare en runhäll, upptäckt så

sent som 1946. Detta visar på att det även låg en gård på platsen på vikingatiden. Vid Fällbro finns även en naturstig som börjar precis vid parkeringen.

Risbyle

På två runstenar möter vi Skålhamrasläkten. De grundade också Arkils tingstad, på andra sidan sjön. En av stenarna har Englandsplundraren Ulf i Bårresta rest över sin vän Ulf i Skålhamra. På stenen finns också en ovanlig korsform, förebilden till Täby kommuns vapen. Stenarna står nu intill det som tidigare varit strandkant. Härifrån gick landvägen mot Skålhamra gård. Lindö rest stenarna och gjort bron.

Gällsta

Vid Gällsta står det tre runstenar som omnämner fyra generationer av samma släkt. Här finns ytterligare en sten som inte har någon runinskrift, men väl ett kors. En av stenarna är signerad av Öpir, en flitigt anlita runristare vid tiohundratalets slut. En av stenarna har en tydlig lagning. På 1800-talet var den kluven mitt itu. Delarna användes som grindstolpar på en gård här i närheten.

Arkils tingstad

På två runstenar berättar Ulfs söner i Skålhamra att de rest stenarna, gjort en stor stav och anlagt denna tingsplats till minnet av sin far. I marken syns en fantasieggande fyrkantig stenkrets. Exakt vad man gjorde på en tingsplats vid denna tid är oklart. Besökare lade till med båt alldeles intill. Vid sjön alldeles brevid finns en rastplats med bänkar.

Vallentuna kyrka

Här kan du se flera olika exempel på runristningar: stenhuggare som ristat sina namn med runor när kyrkan byggdes vid 1100-talets slut, en runsten inmurad i väggen som berättar om ett skeppsbrott och en av Jarlabankes egna stenar. Denna har gått sönder och sedan ristats om på baksidan. På stenen meddelar Jarlabanke att han gjort tingsplatsen och att han ensam bestämmer över hela området. Längs östra kyrkogårdsmuren står en halv runsten.

Trippa

www.trippa.se
